

Udlændinge- og Integrationsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Att.: Brit Gotthard Jensen
Sendt pr. mail til uim@uim.dk, cbo@uim.dk, brj@uim.dk

6. marts 2018

Høringssvar vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af udlændingeloven (Håndtering af flygtninge- og migrantsituationen), lov om ændring af lov om planlægning (Midlertidige opholdssteder til flygtninge) og udlændingeloven (Ophævelse af revisionsbestemmelser og forlængelse af udløbsbestemmelse

Røde Kors takker for muligheden for at afgive høringssvar til ovennævnte udkast til lovforslag.

Med nærværende udkast til lovforslag vil Udlændinge- og Integrationsministeriet overordnet set opretholde de særlige regler, der blev indført i 2015 til håndtering af flygtninge- og migrantsituationen, og gøre mange af dem permanente. Formålet er at sikre, at Danmark også fremadrettet kan håndtere en situation med markant højere indrejsetal.

Lov nr. 1273 af 20. november 2015 om håndtering af flygtninge- og migrantsituationen blev gennemført efter en hastebehandling af L 62 (Folketingssamling 2015-16). Røde Kors har således ikke kommenteret ændringerne i forbindelse med vedtagelsen.

Ifølge lovbemærkningerne til nærværende lovforslag har en række af reglerne ikke været anvendt eller er kun anvendt i begrænset omfang. I nabolandene Tyskland og Sverige blev der derimod i højere grad taget særlige foranstaltninger for at håndtere presset på indkvarteringsystemet i deres lande. Reglerne om frihedsberøvelse samt opholds- og meldepligt har derimod været anvendt i et større omfang med henblik på at sikre mere kontrol med de udlændinge, der ikke har ret til at opholde sig i Danmark.

Røde Kors er enig i, at det er fornuftigt at have den retlige ramme og beredskab på plads, hvis der skulle opstå en situation, hvor antallet af indrejsende stiger pludseligt eller markant, og det er positivt, at de danske myndigheder udviser rettidighed i forhold til en situation, hvor antallet af indrejsende flygtninge og migranter kan udfordre opretholdelse af ro og orden i samfundet, politiets kontrol med indrejse og ophold samt kapaciteten til indkvartering af asylansøgere og flygtninge.

Røde Kors understreger vigtigheden af, at det netop kun skal være i helt ekstraordinære situationer, at de særlige foranstaltninger bør finde anvendelse, som det også følger af lovbemærkningerne.

Det er Røde Kors' oplevelse, at indkvarteringsopgaven blev håndteret gennem et konstruktivt samarbejde mellem Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne, og Røde Kors vil fremadrettet også stille sig til rådighed i tilfælde af ekstraordinært stort indrejsetal. I det tilfælde at det i en fremtidig

situation bliver nødvendigt at inddrage private aktører til varetagelse af visse myndighedsopgaver, stiller Røde Kors sig også til rådighed med henblik på træning eller uddannelse af de private aktører.

Bemærkninger til konkrete dele af lovforslaget følger nedenfor.

1. Udlændingelovens regler om håndtering af flygtninge- og migrantsituationen

Udlændinge- og Integrationsministeriet ønsker at opretholde adgangen til i særlige tilfælde, hvis der igen opstår en akut situation, at kunne:

- 1) fravige planlovgivningen mv. efter udlændingelovens § 37 f;
- 2) gøre brug af offentlig ejendom uden ejerens samtykke efter udlændingelovens § 37 g;
- 3) give indkvarteringsoperatørpålæg til kommuner efter udlændingelovens § 37 h;
- 4) bemyndige private aktører til at varetage visse myndighedsopgaver efter udlændingelovens § 37;
- 5) give forbud til operatører af bus-, tog- og færgedrift over de danske landegrænser efter udlændingelovens § 37 j.

Alle bestemmelserne ønskes gjort permanente. I praksis er det alene bestemmelsen i udlændingelovens § 37 f, der har været anvendt. Røde Kors har i udtalelsen af den 3. juli 2017 redegjort for vores erfaringer med anvendelse af denne bestemmelse og skal henvisne til de fremførte synspunkter i udtalelsen.

Røde Kors finder det positivt, at bestemmelserne fortsat vil have et snævert anvendelsesområde.

For så vidt angår forbud til operatører af bus-, tog og færgedrift, skal Røde Kors understrege vigtigheden af, at den fundamentale folkeretlige ret til at søge om asyl bliver overholdt.

Øget adgang til frihedsberøvelse af afviste asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold

De skærpede regler om frihedsberøvelse som motivationsfremmende foranstaltning eller med henblik på udsendelse foreslås opretholdt uændret.

Frihedsberøvelse er et voldsomt indgreb i den personlige frihed, som skal begrænses mest muligt og altid være i overensstemmelse med internationale regler. Røde Kors skal understrege vigtigheden af, at mulige alternativer til frihedsberøvelse altid overvejes aktivt. Børn bør desuden aldrig frihedsberøves.

Røde Kors er bekymret for den vidtgående fortolkning af, hvornår der er en "reel udsigt til udsendelse." Efter Røde Kors' opfattelse bør der være konkrete grunde til at antage, at den pågældende person vil kunne blive udsendt til hjemlandet for at kunne retfærdiggøre frihedsberøvelsen. En generel forventning om, at udsendelse vil kunne ske, vil ikke være tilstrækkeligt konkret, idet det er udgangspunkt for de danske myndigheder, at hjemlandet i alle tilfælde er folkeretligt forpligtet til at tillade deres statsborgere at indrejse i hjemlandet.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at der skal udvises tilbageholdenhed med frihedsberøvelse af sårbare grupper, samt at frihedsberøvelse af familier med mindreårige børn og uledsagede mindreårige kun må gennemføres som en sidste udvej og i det kortest mulige tidsrum.

Røde Kors anbefaler videre, at der indføres en formaliseret, obligatorisk og mere omfattende screeningsprocedure eller helbredsundersøgelse forud for frihedsberøvelsen, således at frihedsberøvelse af sårbare asylansøgere, herunder ofre for tortur, undgås. Resultatet af denne undersøgelse skal inddrages i vurderingen af, hvorvidt den pågældende kan frihedsberøves og under hvilke forhold.

Frihedsberøvelse af asylansøgere ved indrejsen

Udlændinge- og Integrationsministeriet ønsker at opretholde den udvidede adgang til frihedsberøvelse af asylansøgere ved indrejsen, hvis det måtte være nødvendigt for den indledende registrering og sagsbehandling.

Desværre ses en tendens til frihedsberøvelse af asylansøgere ved indrejsen i flere europæiske lande, uden at der sker en konkret og individuel vurdering. Røde Kors anbefaler derfor, at der indsættes en øvre grænse for frihedsberøvelsen samt at det præciseres, at frihedsberøvelse altid forudsætter en konkret og individuel vurdering samt at muligheden for at frihedsberøve asylansøgere ved indrejsen kun gælder i situationer, hvor Danmark oplever en voldsom stigning i antallet af indrejsende asylansøgere.

Suspension af automatisk domstolsprøvelse efter udlændingelovens § 37 k, stk. 1

På trods af, at suspensionsadgangen ikke er blevet anvendt, ønsker Udlændinge- og Integrationsministeriet at fastholde muligheden for i særlige tilfælde at kunne suspendere den automatiske domstolsprøvelse inden for tre døgn af politiets beslutning om frihedsberøvelse efter udlændingelovens § 36.

Røde Kors finder det positivt, at ordningen vil blive ændret, således at der indsættes en fast tidsfrist (på 4 uger) for domstolsprøvelsen. Røde Kors finder det også positivt, at bestemmelsen forventes ophævet den 1. december 2021.

Kortere udrejsefrist for asylansøgere

Udlændinge- og Integrationsministeriet vil opretholde en udrejsefrist på 7 dage, der i påtrængende tilfælde fastsættes til straks.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at Rigspolitiet har oplyst, at det er Rigspolitiets vurdering, at det ikke kan udledes, at den kortere udrejsefrist medfører, at afviste asylansøgere rejser hurtigere hjem end før. Den korte udrejsefrist har således ikke nogen reel eller gavnlig effekt. Det er vores erfaring, at den korte udrejsefrist er meget belastende for afviste asylansøgere, der i mange tilfælde ikke uden videre kan rejse hjem. Hvis der skal være en reel chance for, at en afvist asylansøger skal rejse frivilligt hjem inden for en given frist, så kræver det, som Dansk Flygtningehjælp også har påpeget, en mere realistisk udrejsefrist på fx 4 uger.

Opholdspligt for afviste asylansøgere mv.

Reglerne om pålæg af opholdspligt for afviste asylansøgere foreslås videreført. De foreløbige erfaringer viser, at en del af de afviste asylansøgere ikke efterkommer myndighedernes pålæg.

Røde Kors skal gentage sin bekymring i forhold til de mange afviste asylansøgere, der skal flyttes til Kærshovedgaard, som forsvinder. Der foreligger ingen data eller nærmere undersøgelser af, hvor disse personer efterfølgende har taget ophold. Røde Kors mener, at det er i det resterende samfunds interesse, at dette undersøges nærmere med henblik på at kunne tage forholdsregler i forhold til skabelsen af et parallelsamfund med et stigende antal personer, der opholder sig udokumenteret i landet.

Røde Kors finder det positivt, at en udlænding fortsat ikke vil blive pålagt opholdspligt, hvis særlige grunde taler for det. Røde Kors skal anbefale, at de konkrete dispensationsgrunde nævnes i bestem-

melsen, idet Røde Kors har oplevet tilfælde, hvor opholdspligt er blevet pålagt på trods af, at der efter Røde Kors' opfattelse var særlige grunde af helbredsmæssig eller familiemæssig karakter, der talte for ikke at pålægge den pågældende opholdspligt.

Meldepligt for afviste asylansøgere mv.

I forhold til forslaget om at opretholde de skærpede regler om meldepligt (3 gange ugentligt), skal Røde Kors bemærke, at det ikke er Røde Kors oplevelse, at meldepligten bidrager til at fremme en hurtigere udrejse.

Røde Kors oplever, at meldepligten i konkrete tilfælde kan være meget indgribende i den enkeltes livsførelse, og Røde Kors skal understrege vigtigheden af, at adgangen til at give dispensation rent faktisk benyttes, hvor det måtte være nødvendigt som følge af personens helbredstilstand eller i tilfælde af vigtige familiemæssige grunde. I alle tilfælde skal Røde Kors henstille til, at meldepligten afvikles på en hensynsfuld måde.

Skærpet adgangskontrol og adgang til visitation i udrejsecentre mv.

Ved lovændringen i 2015 blev det muligt at optage fingeraftryk af udlændinge med opholdspligt til brug for at gennemføre adgangskontrol og afvikle meldepligt samt at foretage visitation på indkvarteringssteder med adgangskontrol.

Udlændinge- og Integrationsministeriet ønsker at opretholde reglerne om den skærpede adgangskontrol og adgang til visitation i udrejsecentre mv. bør opretholdes.

Røde Kors anerkender, at det generelt er vigtigt for beboernes trivsel, at de føler sig trygge på deres indkvarteringssted. Derfor kan det være vigtigt at opretholde ro og orden gennem fx adgangskontrol og visitation, men det bør ske på en måde, så beboerne ikke føler sig kriminaliseret.

Det er i øvrigt generelt vores opfattelse, at visitation og optagelse af fingeraftryk vil være en myndighedsopgave.

Afskæring af klageadgang i forbindelse med Udlændingestyrelsens afgørelser om opholdspligt for afviste asylansøgere

I forhold til forslaget om at opretholde reglen om afskæring af klageadgang vedrørende afgørelse om opholdspligt for afviste asylansøgere, skal Røde Kors gøre opmærksom på, at et pålæg om opholdspligt kan være meget indgribende, særligt for dem, der har familie i Danmark. Det er derfor forståeligt, at Udlændingestyrelsen har modtaget et stort antal henvendelser vedrørende styrelsens afgørelser om opholdspligt.

I enkelte konkrete sager har proportionalitetsbetingelsen vist sig ikke har været påfyldt og sammenholdt med, at det er strafbelagt at overtræde pålæg om opholdspligt efter § 42 a, stk. 8, 2. pkt., mener Røde Kors derfor, at det ville være hensigtsmæssigt at give klageadgang til Udlændinge- og Integrationsministeriet.

2. Planlovens regler om midlertidige opholdssteder til flygtninge

Bestemmelsen i planlovens § 5 u, der blev vedtaget i 2015, har til formål at give kommunerne mulighed for hurtigt at kunne afhjælpe et akut behov for midlertidig indkvartering af flygtninge og for på visse betingelser at fravige planlovens almindelige regler.

Røde Kors har forståelse for kommunernes behov for at kunne udvide mulighederne for at tilvejebringe midlertidige indkvarteringsmuligheder og opholdssteder, og bestemmelsen er således også blevet anvendt i en række tilfælde. Det er vigtigt, at kommunerne kan håndtere opgaven med midlertidig indkvartering, så overgangen til permanent bolig bliver så god som mulig – også under yderligere pres. Røde Kors anerkender derfor ønsket om at opretholde bestemmelsen uændret.

3. Ændring af udlændingelovens § 37 f for så vidt angår støjbelastning

I forhold til forslaget om at kunne etablere indkvarteringssteder og frihedsberøvelsesfaciliteter på støjbelastede arealer, skal Røde Kors gøre opmærksom på, at en længerevarende (om end midlertidig) boligplacering eller frihedsberøvelse med daglig støjpåvirkning kan udgøre et stressэлеment i hverdagen – særligt for sårbare eller traumatiserede flygtninge. Det vil derfor være Røde Kors' anbefaling, at disse og familier med børn ikke indkvarteres på støjbelastede arealer.

Venlig hilsen

Anders Ladekarl